

Altijd een rel met Mina in de buurt

Feministe Kruseman raakte steeds weer verzeild in zinloze vetes

OOK AL WAS MINA Kruseman een verwoed schrijfster, actrice en zangeres, ze is toch vooral bekend gebleven als rumoeropwekkend feministe. Misstanden die ze aan de orde stelde reduceerde ze altijd tot persoonlijke kwesties, 'waardoor ze verzand raakte in zinloze vetes en onbeduidende schermutselingen'. Dat concludeert Annet Mooij in haar zojuist verschenen biografie *Branie. Het leven van Mina Kruseman (1839-1922)*.

Kruseman zat in Brussel op het conservatorium, maar omdat ze niet tevreden was over haar zangleraar ging ze naar Parijs. Als een echte ster sloeg zij haar vleugels uit en vertrok naar New York. Niemand zat daar op haar te wachten. Ze zette advertenties in de *New York Herald* en bood zich aan onder fantasienamen als Stella Oristorio di Frama.

Branie. Het leven van Mina Kruseman (1839-1922)
Annet Mooij
296 p. Balans,
€ 24,95

Mina kreeg een contract in de zuidelijke staat North Carolina. Haar eerste concert was een succes, met juichende recensies in de krant, maar daar kwam al spoedig de klad in door onhandig gemanoeuvree van haar manager. Een ervaring rijker keerde ze terug naar Parijs. En daar begon Krusemans loopbaan als schrijvend feministe.

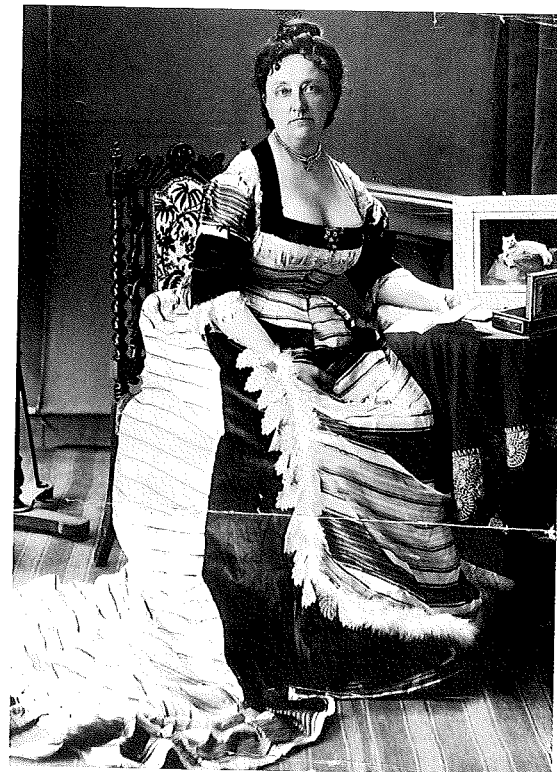
Alexandre Dumas was haar eerste doelwit. Hij had naar aanleiding van een geruchtmakende rechtszaak over een echtgenoot die zijn overspelige vrouw had vermoord een lofzang gehouden op het huwelijk. Krusemans pleidooi voor het recht van vrouwen op echtscheiding vond in Frankrijk weinig weerklank, maar in Nederland des te meer. Nadat de schrijfster in spe in Den Haag een verpletterende voorleessessie uit haar nog te publiceren roman had gegeven, ontstond een ware

mediahype. Dat smaakte naar meer. Toen Kruseman na haar optreden in Enschede haar revolver vergat in het hotel, berichtte de pers daar uitgebreid over. Als Mina Kruseman in de buurt was, ontstond er altijd een rel.

Zo ook toen Kruseman in *Het Vaderland* een aanklacht publiceerde tegen het Nederlandse culturele klimaat. Was 's lands grootste schrijver, Multatuli, niet naar Duitsland gevlucht en werd de selectie van musici voor concerten in Felix Meritis niet gedaan door iemand die *doof* was? Het rumoer bereikte Wiesbaden, de woonplaats van Multatuli. Er ontstond een correspondentie en na een bezoekje een heuse vriendschap.

Kruseman, enthousiast als altijd, zorgde ervoor dat Multatuli's *Vorstenschool* op de planken werd gebracht. Dat had men nog nooit aangedurfd, vanwege de kritiek op het koningshuis. Het lukte Kruseman een mooi contract af te sluiten, en ze had zichzelf de hoofdrol toebedeeld.

Het grote conflict moest nog beginnen. Kruseman begon te zeuren dat Multatuli beter kon trouwen in plaats van samenleven met zijn 'maîtresse', en wat Multatuli nog het meest tegenstond:

'DOLLE MINA'
KRUSEMAN
ZOU EEN
VOORBEELD
WORDEN
VOOR LATERE
FEMINISTES
Foto IISG

Kruseman kon niet acteren. Mooij schrijft uitgebreid over deze clash dan Dik van der Meulen in zijn biografie van Multatuli. Te uitgebreid, zeker waar ze omstandig beschrijft dat Multatuli 'woedend' was, omdat hij door Mina Kruseman niet meer kon koketteren met zijn martelaarschap van verbannen schrijver.

Mina Kruseman vertrok naar Indië. Op het laatste moment wierp ze over haar schouder nog een bommetje: haar drielidige publicatie *Mijn leven*. Negenhonderd bladzijden vol documentatie en zelfrechtvaardiging, onderbouwd met de brieven die Multatuli haar gestuurd had. In Indië kreeg ze een relatie met een fotograaf.

De laatste 25 jaar van haar leven woonde Kruseman weer in Parijs. Ze smaakte nog het genoeg om door een nieuwe generatie feministes 'ontdekt' te worden. En ze raakte bevriend met de feministe Céline Renooz, bekend van een publicatie waarin zij beweerde dat de oorsprong van de mens niet in het dierenrijk, maar in het plantenrijk te vinden was. Die theorie zag ze bevestigd in de sterke gelijkens tussen de menselijke foetus en een gedroogde sperzieboon.

Het moet gezegd dat Kruseman zelf er serieuzere ideeën op nahield, zoals de overtuiging dat emancipatie gestoeld is op economische onafhankelijkheid.

.....
Hans Renders is directeur van het Biografie Instituut in Groningen en bespreekt elke maand een recent verschenen biografie.